

Nobelprijs voor de vrede in 2011 voor vrouwen

Het is al 110 jaar geleden toen de eerste Nobelprijs voor de vrede werd uitgereikt aan de Zwitser Henry Dunant. In de jaren daarna waren de prijswinnaars vooral instituten of organisaties; bijvoorbeeld voor vrede, voor zorg (rode kruis, Unicef), voor vluchtelingen of zelfs voor arbeid. De hoogte van het prijzengeld was ooit bepaald door Alfred Nobel die de renteopbrengst van zijn fortuin (bijeengesprokkelde met springstof) wilde verdelen onder mensen die zich verdienstelijk maakten voor vrede, chemie, natuurkunde, geneeskunde en literatuur.

Over de jaarlijkse keuze van het comité bestaande uit 5 parlementsleden uit Zweden is altijd veel te doen. Soms werd de prijs niet uitgedeeld of was het discutabel. Zo heeft Gandhi de prijs, vreemd genoeg nooit gekregen, wat volgens kenners te wijten is aan het typische westerse karakter dat de prijs tot 40 jaar geleden had, en wordt Kissinger door velen niet als vredestichter gezien.

De laatste tijd wordt de prijs vooral uitgereikt aan mensen die een aanmoediging of erkenning verdienen volgens het comité. Vooral politiek getinte keuzen worden niet door iedereen gewaardeerd zoals die in 2005, toen het Internationaal Atoomagentschap (o.l.v. El Baradei, dat altijd tegensprak dat Saddam Hoessein kernwapens had) werd gekozen. Ook over de prijs voor Obama in 2009 was veel discussie en werd de Chinees Lui Xia nog harder aangepakt door de Chinese autoriteit met een isolement na zijn kandidatuur in 2010.

Dit jaar kregen vooral vrouwen een pluim. In Liberia kregen de zittend president, Ellen Johnson-Sirleaf, en de vredesactiviste en traumabehandelaar voor kindsoldaten Leymah Gbowee de Nobelprijs voor de vrede, die ze delen met Tawakul Karman, een Jemenitische activiste. Deze laatste is sinds 2005 een zeer actieve advocate, journaliste, politica en moeder, een toonbeeld van de zogenaamde 3^e golf feministen van deze tijd. Als initiatiefnemer van de groep: 'journalisten zonder ketens' demonstreert zij wekelijks op het vrijheidsplein in Jemen en heeft ze een zwarte lijst gemaakt van "gekleurde" journalisten. Haar lidmaatschap van de islamitische politieke partij "Islah" is niet onomstreden. Ze wordt gezien als wezenlijk onderdeel van de "Arabische lente".

Over Johnson-Sirleaf zijn wel enige kritischer noten te vinden ondanks haar robuuste optreden tegen Charles Taylor, de vorige president, en haar waarschuwingen over escalaties in Ivoorkust van maart dit jaar. Haar wordt verweten te veel vrouwen (!?!) op belangrijke posities te benoemen, ze stelt moslimvrouwen daarbij achterop en heeft inmiddels een zakenimperium opgebouwd. Ook is ze geneigd vooral familie op ministeries te benoemen en komt er toch geen einde aan de vele verkrachtigingen van vrouwen in Liberia ondanks vele beloften. Haar landgenote Gbowee is inmiddels weinig zichtbaar meer, maar is duidelijk bekroond om haar acties in "Women of Liberia Mass Action for Peace" waarmee ze met veel vrouwen Taylor onder dwang zette tot gesprekken voor vrede.

Ondanks alle kritische noten, mogen deze vrouwen symbool staan voor de vele actieve sexgenoten in de strijd om gelijkheid, rechtvaardigheid en vrede. Vrouwen zijn een wezenlijk deel van de maatschappij en moeten worden betrokken in alle processen, zoals het vredesproces. De Nobelprijs voor de vrede is dan ook een erkenning van en steun aan alle activistische vrouwen. Deze drie vrouwen hebben het zeker verdiend.